

Thei Ruijters en Lars Helwegen (Leudal): ombuigingen te lijf met slimmer werken

Belangrijkste aanpassing in het beeldbestek voor komende jaren zit misschien wel tussen de oren van de beheerders

In deze editie van 'Op de fiets' bezoeken we de gemeente Leudal. Met teamleider BOR Thei Ruijters en groenbeheerder Lars Helwegen (nee, geen familie van) rijden we op een groene dienstfiets door het centrum van het grootste dorp van deze Midden-Limburgse fusiegemeente, in een poging uit te vinden hoe de huidige beeldbestekken zodanig aangepast kunnen worden dat een voor de burgers acceptabel beeld overblijft en bezuinigingsdoelstellingen gehaald kunnen worden. Het antwoord in twee woorden: slimmer werken.

Auteur: Hein van Iersel

Leudal (37.000 inwoners) is ontstaan in 2007 door een fusie van vier gemeentes: Roggel en Neer, Heythuysen, Hunsel en ten slotte Haelen. Het feit dat het een fusiegemeente is, toont zich al meteen door het aanzicht van het uiterst moderne en voor een plattelandsdorp als Heythuysen zeer grote gemeentehuis.

In 2009 is door de gemeenteraad het beeldkwaliteitsplan vastgesteld. Dat is verdeeld in vijf gebieden: centrum, woonwijken, bedrijventerreinen, hoofdinfra en buitengebied. Op basis van het kwaliteitsplan is in 2010 voor het plantsoenonderhoud een beeldbestek opgesteld en voor het onderhoud van de gazons en sportvelden een prestatiebestek. De gemeente is in drie rayons verdeeld. In 2011 heeft een openbare Europese aanbesteding plaatsgevonden voor het plantsoenonderhoud in twee rayons en verder voor het onderhoud van de gazons en sportvelden. Voor 2013 en 2014 heeft een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden en heeft SW-bedrijf Westrom het totale plantsoen- en gazononderhoud van de gemeente Leudal gegund gekregen. Westrom is het plaatselijke SW-bedrijf waarvan de gemeente medeaandeelhouder is. Het werkt wordt verricht door Westrom, met een tweede SW-bedrijf, De Risse, als onderaannemer. Incidenteel worden door Westrom ook andere onderaannemers ingezet voor specifieke werkzaamheden. De bestuurlijke en organisatorische contacten lopen via Westrom.

Je moet goed kijken wat haalbaar is voor de eigen buitendienst en de betrokken aannemers en acceptabel voor de burger

Als ik later met Lars Helwegen en Thei Ruijters op de fiets zit, zie ik meteen wat dit inhoudt. Een onderaannemer die met een klepelbak op zijn Antonio Carrario compacttractor de blokhagen aan het snoeien is, wordt direct ingehuurd door Westrom.

Prestatie versus beeldbestek

De plantsoenen zijn zoals gezegd in een beeldbestek verwerkt, de gazons en sportvelden in

Chemie

In Leudal worden bestratingen nog chemisch onkruidvrij gehouden. Er zijn wel proeven geweest met een heteluchtmaschine, maar dat was geen succes. Helwegen lacht: 'Het was veel duurder, we gingen van drie naar vijf tot acht rondes en de straat is nooit zo groen geweest. Daarnaast moet je rekening houden met 20 procent meer slijtage van je bestrating.'

wat Ruijters en Helwegen een prestatiebestek noemen. Het verschil tussen beide bestekvormen is niet heel groot. Een beeldbestek werkt met vooraf vastgestelde beelden. In een prestatiebestek wordt het resultaat zowel in beelden als ook in normen en beschrijvingen vastgelegd. De invoering van deze bestekken liep niet helemaal zonder kleerscheuren. Zowel de aannemers als de betrokken ambtenaren moesten wennen aan de nieuwe manier van werken. Een van de aannemers, de Vermeulen Groep, gaf zelfs aan niet in aanmerking te willen komen voor een verlenging van zijn contact. Ruijters: 'Deze aannemer had dus te scherp ingeschreven of zich verkeken op de hoeveelheid werk.'

Leudal hanteert landelijk gezien een hoge gemiddelde beeldkwaliteit. Dorpscentra en woonwijken worden op A-kwaliteit onderhouden; de hoofdinfrastructuur, buitengebieden en industrieterreinen gaan voor B.

Hanging baskets

De centrumgebieden worden door eigen mensen onderhouden. De hanging baskets op de foto krijgen nu nog water van de gemeente. Volgend jaar zal geprobeerd worden dit onder te brengen bij burgers of lokale ondernemers. Het installeren van de baskets en het plantmateriaal blijft bij de gemeente, het dure dagelijkse watergeven gaat naar de burger.

Schouwrondes

Bij gemeentes wordt nogal eens geklaagd over gebrek aan toezicht op bestek en aannemers die als gevolg daarvan kunnen weggelaten met matige prestaties. Bij Leudal lijkt daar geen sprake van. Iedere vier weken worden alle werken geschouwd. Dat is een forse klus, omdat de plantsoenen in drie rayons verdeeld zijn die allemaal apart geschouwd worden en daarnaast is er nog een prestatiebestek sportvelden en gazons. Er zijn dan ook twee mensen aangesteld alleen al voor het houden van toezicht.

Het totale team dat Ruijters onder zich heeft, bestaat op dit moment uit 39 fte's, verdeeld over 45 medewerkers. Dat zijn er ooit veel meer geweest. Door de samenwerking met de SW-bedrijven hebben de eigen diensten veel minder werk.

De 39 fte's van het BOR-team zijn terug te vinden in drie clusters. Ten eerste een cluster

Plantsoenen worden onderhouden door een samenwerkingsverband van Westrom met De Risse als onderaannemer. Zij huren voor gespecialiseerd werk, zoals hier het knippen van hagen, weer gespecialiseerde bedrijven in.

Leudal probeert rotondes zo veel mogelijk op afstand te zetten. Het bedrijf De Rotondespecialist coördineert het onderhoud en een plaatselijke ondernemer sponsort dat via een bordje. Ook de rotondes moeten voldoen aan kwaliteitsniveau A.

beleid, beheer en toezicht, met onder andere twee groenbeheerders en twee toezichthouders. De twee toezichthouders voeren onder andere samen met de aannemer de wekelijkse schouwrondes uit. Een tweede cluster: nieuwe werken en reconstructies, bestaat ook uit medewerkers die vooral op en vanuit het gemeentehuis in Heythuysen werken. De derde cluster bestaat uit de ongeveer zestien buitendienstmedewerkers die nog steeds bij de gemeente in dienst zijn. 'Nog steeds', meldt Ruijters er expliciet bij. Deze zestien buitendienstmedewerkers zijn nu primair verantwoordelijk voor het onderhoud van de zestien centrumgebieden van de kerkdorpen waar Leudal uit bestaat. Daarnaast voert de buitendienst nog andere taken uit, zoals het oplossen van klachten en meldingen. Ruijters: 'Eigenlijk werkt dat niet. De constructie die we hiervoor gekozen hebben, is niet robuust. Als er om wat voor reden ook veel werk is of we hebben een zieke, dan moeten we hulp invoeren van het serviceteam van Westrom.'

Verder is Ruijters van mening dat voor de eigen medewerkers de lat net zo hoog moet liggen als voor aannemers die worden ingehuurd. 'Dat is op dit moment bijna niet haalbaar, omdat er te veel werk is.' Het alternatief waar nu aan gewerkt wordt, is om de buitendienstmedewerkers op te laten gaan in een gemeenschappelijke dienst, waarin naast Leudal ook een aantal andere gemeentes participeren. Behalve voor het openbaar groen zal deze dienst ook verantwoordelijk zijn voor het totale beheer van de openbare ruimte, dus ook zaken als verkeer, klein infra en wegen.

Lars Helwegen: 'Bijkomend aandachtspunt is de relatief hoge leeftijd van onze buitendienstmedewerkers en trouwens van het hele gemeentelijke apparaat. Binnen het gemeentehuis zijn we gemiddeld 49 jaar en de gemiddelde leeftijd bij de buitendienst bedraagt 52 jaar.' Ook dat heeft volgens Helwegen zijn gevolgen voor de duurzame inzet van de eigen buitendienst. Zo zijn er al knelpunten als het gaat om de bemensing van de calamiteitendienst.

Ruijters wil echter nog wel wat slagen om de arm houden. Er zijn, zo zegt hij, nog geen definitieve beslissingen genomen, maar de stelligheid waarmee het privatiseringsscenario geschetst wordt, laat er weinig twijfel over bestaan dat er iets gaat gebeuren, linksom of rechtsom. 'Een ander belangrijk aspect dat in de toekomst een rol gaat spelen', vult hij aan, 'is het betrekken van burgers, bedrijven en verenigingen bij het

De gazons en sportvelden worden met een prestatiebestek onderhouden

onderhoud van de openbare ruimte. De omgeving zal in de toekomst mede bepalen welk onderhoudsniveau men acceptabel vindt. Dit vergt een andere werkwijze van de medewerkers van team BOR. Men moet zaken moeten kunnen “loslaten” en overlaten aan de gebruikers van de openbare ruimte.’

Bezuinigen

Leudal heeft, zoals bijna alle gemeentes, een stevige ombuiging voor de boeg. In de periode 2010-2014 is er al veertien procent bezuinigd op groen. In 2014 moet er nog eens € 100.000 extra omgebogen worden en in 2015 € 150.000. De bezuinigingen van 2010-2014 waren feitelijk een kaasschaafbezuiniging: veertien procent over het hele budget. De ombuigingen van 2014 en 2015 zijn geoormerkt. Zo zal in 2014 het potje ‘omvormingen’ totaal worden weggestreept. Ruijters en Helwegen lijken ondanks de stevige ombuigingen niet in paniek. Hun probleem lijkt niet de ombuigingen als zodanig te zijn, maar

het gevoel bij de eigen medewerkers en ingehuurd aannemers en de reactie van de burger. Helwegen: ‘Als een medewerker van een aannemer drie perkjes in een straat schoffelt en hij slaat het perkje van meneer Janssen over omdat

Wij kunnen dat als gemeente wel uitleggen, maar zal de burger dat ook altijd begrijpen?

dat nog prima in het beeldbestek past, dan krijgen wij gegarandeerd een telefoontje van meneer of mevrouw Janssen waarom hun perkje niet geschoffeld is. Wij kunnen dat als gemeente wel uitleggen, maar zal de burger dat ook altijd begrijpen?’ Ruijters geeft een tweede voorbeeld: ‘Wij hebben

het met SW-teams meegemaakt dat ze ondanks dat beeldbestek toch iedere keer weer die volledige straat schoffelden, terwijl dat niet hoefde. Een commercieel ingestelde aannemer zal dat niet doen.’

Een ander voorbeeld dat beide heren op tafel werpen, is de afwerking van gazons. ‘In de oude frequentiebestekken stond omschreven dat de kanten echt gestoken moesten worden. Dat hebben wij nu teruggebracht tot afwerken met een bosmaaier. De eigen groenambtenaren waren van mening dat dat niet kon, maar de burger hecht daar eigenlijk geen belang aan.’ Met dit laatste voorbeeld slaan Helwegen en Ruijters eigenlijk de spijker op de kop als het gaat om toekomstige ombuigingen. Het tweetal lijkt daarmee te denken dat er nog mogelijkheden zitten in het beheer in relatie tot de bezuinigingen. ‘Je moet alleen goed kijken wat haalbaar is voor de eigen buitendienst en de betrokken aannemers en acceptabel voor de burger.’

Eenheidsworst

Helwegen: 'Op een aantal plekken hebben wij ook rozen- en heesterperken omgevormd naar gazons, maar het is zeker niet de bedoeling er een eenheidsworst van te maken. Verder proberen wij goed te luisteren naar de aannemers die met ons samenwerken. Zij weten vaak beter dan wij op welke locaties problemen zijn ten aanzien van de kwaliteit en het onderhoud van de plantvakken, en zij hebben ervaring met verschillend sortiment.'

Het is zeker niet de bedoeling om er een eenheidsworst van te maken

Voor omvormingen zal voortaan geen apart budget meer beschikbaar komen. Hier denken Ruijters en Helwegen aan het combineren van werk. Als vanwege werk aan het riool of een wegreconstructie de boel toch open ligt, kan het openbaar groen daarop meeliften. Helwegen: 'Wij leveren dan alleen plantmateriaal. De complete reconstructie wordt dan betaald uit een ander potje. Ook wordt er gekeken naar subsidiemogelijkheden, onder andere subsidies op het gebied van de leefbaarheid van kerken. Daarnaast heeft de gemeente een eigen Groenfonds (o.a. gevuld door ruimtelijke ontwikkelingen zoals woningsplitsing in het buitengebied). Enkele omvormingsprojecten zijn mede gefinancierd uit het gemeentelijk Groenfonds, omdat deze projecten ook bijdragen aan biotoopverbetering voor bijen en vlinders.'

Conclusie

De conclusie is duidelijk: Helwegen en Ruijters zien de toekomst met het nodige vertrouwen tegemoet. Slimmer werken moet de oplossing leveren. En de burgers van Leudal lijken het daar mee eens te zijn, getuige tenminste de grote potten bier die de plaatselijke jeugd tijdens onze fietstocht voor zich heeft staan. Pas later blijkt de echte reden: het is kermis in Heythuysen.

Stuur dit artikel door!

Scan of ga naar:

<http://www.stadengroen.nl/artikel.asp?id=41-4124>

Lars Helwegen

Thei Ruijters